

BEDRIJF & HISTORIE

Nieuwsbrief

Uitgave voor leden en donateurs van de Vereniging Bedrijf & Historie, november 2017, tiende jaargang nummer 2. Redactie Harry L.M. Hendriks.

Email: info@vbh-bedrijfshistorie.nl. Internet: <http://vbh-bedrijfshistorie.nl>

Inhoudsopgave

In dit nummer o.a.

- Verslag bijeenkomst Nationaal Archief
- Verslag bijeenkomst Historicidagen
- Nieuwe leden en donateurs
- Nieuwjaarsbijeenkomst 2018
- Studiemiddag Stichting Bedrijfs- geschiedenis: Nederlandse Retail in transitie
- Stichting Albert Heijn erfgoed
- VDH Media
- Boek *Eeuwen ondernemen*
- Boek *Een Nederlandse Overzeebank*

Bijeenkomst Nationaal Archief

Op 11 oktober vond de VBH-najaarsbijeenkomst plaats bij het Nationaal Archief in Den Haag, het geheugen van Nederland. De opkomst was zeer goed, met bijna 40 leden en donateurs. Tijdens de korte ledenvergadering stelden zich een aantal nieuwe leden en donateurs voor aan de aanwezigen. De middag werd vervolgd door een korte presentatie vanuit het Nationaal Archief (<http://www.gahetna.nl/>) en een toelichting op de 'Captains of History', waarin Nederlandse bedrijven een partnership kunnen aangaan met het Nationaal Archief. Met name de ondernemingen met een rijke geschiedenis in Nederland werden uitgenodigd om hier aan deel te nemen. Kort werd ingegaan op de collecties van het NA waarbij door de leden veel vragen werden gesteld. Aansluitend kreeg de groep een rondleiding door het

depot Cartografie, waarin een aantal zeer bijzondere kaarten werden getoond en toegelicht. Vervolgens een rondleiding door de tentoonstelling 'Ontdek de wereld van de VOC'. Bij de afsluitende borrel kon plezierig worden nagepraat.

Historicidagen Utrecht 2017

Van 24-26 augustus 2017 zijn voor het eerst de Historicidagen 2017 bij de Universiteit Utrecht georganiseerd. Het is

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 2/9

de bedoeling dat dit een terugkerend tweejaarlijks evenement gaat worden.

Zaterdagochtend 26 augustus was een sessie gewijd aan *Bedrijfscollecties als erfgoed*. Onder leiding van moderator Erik Nijhof (voorzitter Stichting Bedrijfsgeschiedenis en FIEN) werd aandacht gegeven aan de VBH en het erfgoed van ABN AMRO door Ton de Graaf, Ingrid Elferink deed dit voor NN Group, Roy Nanhekan voor Douwe Egberts Heritage Center en Jur Kingma voor de Stichting Kranen. Het was een geslaagde sessie met een goede interactie met de aanwezigen en waar de VBH en haar leden op een positieve manier voor het voetlicht werden geplaatst.

VBH Nieuwjaarsbijeenkomst

De VBH-Nieuwjaarsbijeenkomst zal op vrijdag 12 januari 2018 plaatsvinden bij ASR Verzekeringen in Utrecht. Adres: Archimedeslaan 10, 3584 BA Utrecht, Sigrid Vegter is onze gastvrouw.

Programma:

15.30-15.45 uur binnenkomst en ontvangst met koffie/thee en wat lekkers
15.45-16.30 uur inhoudelijk programma door ASR Kunst & Historisch Bezit
16.30-17.30 uur afsluiting met hapjes en drankjes

Captains & Families

Captains of History

De 'Captains of History' is een selecte groep toonaangevende Nederlandse bedrijven. Ondernemers die naast hun bedrijfsbelang ook oog hebben voor de historische rol die hun bedrijf in de Nederlandse geschiedenis heeft gespeeld. Daarom zetten zij zich in en verbinden zij zich aan het Nationaal Archief. Met hun bijdrage kan het Nationaal Archief tentoonstellingen, educatieve programma's en

Nieuwsbrief

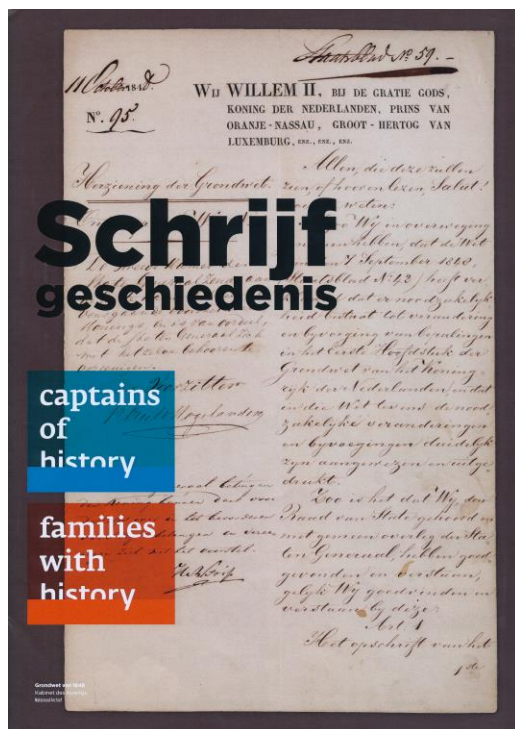
Datum: november 2017

Blad: 3/9

publieksevenementen organiseren. Hierdoor kan er een grotere groep Nederlanders in contact komen met hun geschiedenis en zo het hedendaagse beter begrijpen. Want wie zijn geschiedenis kent heeft de toekomst.

Welke Captains of History steunen het Nationaal Archief?

Families with History

De 'Families with History' hebben vanwege hun voornamelijk diverse wortels in de Nederlandse geschiedenis, waaronder de adel, het patriciaat, familiebedrijven, politiek, bestuur en kunst en cultuur. Door de bijdrage van

uw familie kan het Nationaal Archief educatieve programma's en tentoonstellingen ontwikkelen en publieksevenementen organiseren.

Contact

Voor vragen over Captains of Families kunt u contact opnemen met Marjon van Walbeek, marjon.van.walbeek@nationaalarchief.nl, 0655-267.896.

Nieuwe VBH-leden & donateurs

- Albert Heijn
- DEVENTit
- Fairviews
- Geschiedenis in Bedrijf
- NEHA
- VDH Media

Enige goudfabriek van Nederland sluit deuren

Nederland raakt zijn enige goudfabriek kwijt. De productietak van Schöne Edelmetaal in Amsterdam Noord sluit na 278 jaar de deuren. Het in 1739 opgerichte bedrijf voor recycling en raffinage van edelmetalen, inclusief productie en verkoop, staat nu nog aan de Meeuwenlaan. De fabriek verhuist waarschijnlijk naar Duitsland of Oostenrijk.

Hoewel de inkoop van de oudste goudproducent van Amsterdam blijft bestaan, heeft het Belgische moederbedrijf Umicore besloten dat het productiebedrijf de stad uit moet.

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 4/9

De 10 oudste bedrijven van Nederland

- Brand Bier, Wijlre (1340)
- Hotel De Draak, Bergen op Zoom (1397)
- 't Goude Hoofd, Den Haag (1423)
- Touwfabriek G. van der Lee, Oudewater (1545)
- Koninklijke Tichelaar, Makkum (1572)
- Lucas Bols, Amsterdam (1575)
- Grolsch, Enschede (1615)
- Vopak, Rotterdam (1616)
- Touwfabriek Langman, Nijkerk (1638)
- Timmerbedrijf Roozmond, Stavenisse (1650)

Studiemiddag Stichting Bedrijfs geschiedenis

Nederlandse retail in transitie

Er is nogal wat aan de hand in het Nederlandse retail landschap. Grote spelers zoals V&D verdwijnen, nieuwe spelers zoals Hudson's Bay springen als paddenstoelen uit de grond, terwijl de Bijenkorf zich door nieuwe strategieën tamelijk goed weet te handhaven. En dit alles terwijl de consumenten steeds vaker hun weg weten te vinden naar internetwinkels en winkelstraten leeg komen te staan.

Vrijdag 8 december 2017 organiseert de Stichting Bedrijfs geschiedenis bij het Stadsarchief Amsterdam een studiemiddag over deze problematiek, vanuit een bedrijfs-historisch perspectief. VBH-lid Philippe Hondelink zal spreken over zijn studie naar de opkomst en teloorgang van de V&D, John van Nuenen, oud-CFO Bijenkorf, CEO Hema en V&D spreekt over zijn jarenlange ervaring in de Nederlandse retail sector. Historicus Wilbert Schreurs spreekt over zijn nog te verschijnen studie over Thuiswinkel.org, een geschiedenis van de Nederlandse e-

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 5/9

commerce. Archivaris Mirjam Schaap van het Stadsarchief toont ons intussen enkele bijzondere stukken uit het historische V&D archief.

Locatie

De middag vindt plaats in het Stadsarchief Amsterdam. Het stadsarchief is ondergebracht in het prachtige gebouw De Bazel (naar zijn ontwerper Karel de Bazel) waar oorspronkelijk de Nederlandsche Handel-Maatschappij en later ABN gevestigd waren. Onder de vijftig kilometer archiefmateriaal dat het Stadsarchief beheert, bevindt zich het V&D archief. De Bazel is met het OV uitstekend bereikbaar.

Programma

14:00 – 14:30 Koffie en thee in het Stadsarchief Café De Bazel
14:30 Verplaatsen naar Het Bodeplein op de tweede verdieping via het centrale trappenhuis
14:40 Korte inleiding door de voorzitter van SBG Erik Nijhof
14:45 – 15:15 Philippe Hondelink over V&D
15:15 – 15:45 Mirjam Schaap toont bijzondere archiefstukken van V&D
15:45 – 16:00 Wilbert Schreurs over e-commerce
16:00 – 16:30 John Van Nuenen over zijn ervaringen als CEO van V&D & de Hema
16:30 – 17:00 Vragen en discussie
17:00 Borrel op het Bodenplein

Deelname

Deelname is voor SBG leden uiteraard kosteloos. Meldt u zich alstublieft aan bij Joep Schenk via j.schenk@uu.nl

Stichting Albert Heijn Erfgoed

Stichting Albert Heijn Erfgoed staat voor het behoud van het rijke verleden van Albert Heijn en probeert dit op verschillende manieren toegankelijk te maken en levendig te houden.

Waarom stichting Albert Heijn Erfgoed?

De Stichting Albert Heijn Erfgoed houdt zich bezig met het verzamelen van objecten, documenten, verhalen, beeld en geluid die kenmerkend zijn voor Albert Heijn als winkelbedrijf. De erfgoedstukken worden voor huidige en toekomstige generaties bewaard. Vaak zijn bronnen uit het verleden een inspiratie voor de toekomst. Er wordt dan ook regelmatig een beroep op de stichting gedaan vanuit de Albert Heijn organisatie voor het ontwikkelen van nieuwe materialen.

Hoe wordt het zichtbaar gemaakt?

Albert Heijn is best trots op zijn verleden en vindt het dan ook belangrijk om de rijke historie zichtbaar te maken. Zo is er een museumwinkel op de Zaanse Schans en een archief museum. Ook op het hoofdkantoor van Ahold Delhaize is een speciaal Albert Heijn café waar met behulp van oude beelden, materialen en objecten de geschiedenis van Albert Heijn wordt getoond.

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 6/9

Archief museum

Het archief museum bevindt zich in de koffiebranderij van Albert Heijn in Zaandam. Het archief museum toont bijzondere objecten zoals 75 jaar *Allerhandes*, spaaracties en winkelmateriaal en is opengesteld voor iedereen die geïnteresseerd is in de historie van Albert Heijn. Een groep vrijwilligers (oud-medewerkers) zorgt voor de registratie en beheer van de collectie. Ook verzorgen zij rondleidingen.

Museumwinkel Zaanse Schans

Op de Zaanse Schans bevindt zich de museumwinkel. Hier kun je het eerste winkeltje (interieur) bekijken van Albert Heijn en is er een expositie over het rijke koffie verleden van Albert Heijn. De Zaanse Schans is een openluchtmuseum in de Zaanstreek. De Zaanse Schans geeft een mooi beeld van de vele industrie die rond de 19e eeuw langs de Zaan plaatsvond. Het museum is gratis toegankelijk.

Vrijwilligers

In zowel het archiefmuseum als in de museumwinkel werkt een gepassioneerde groep vrijwilligers (oud

medewerkers). Van half september tot half mei zijn zij twee dagen per week bezig met het documenteren, registreren en digitaliseren van het erfgoed. Ook geven zij rondleidingen aan bezoekers.

Digitaal

Een groot deel van het archief is ook digitaal te bekijken op de website: albertheijnerfgoed.nl. Hier vind je beelden van een aantal webexposities, *Allerhandes* en nog veel meer. Ook vind je Stichting Albert Heijn Erfgoed op social media zoals Facebook, Pinterest en Instagram.

Reinier van Elk, St. Albert Heijn Erfgoed

VDH Media

Op 11 oktober 2017 heeft VDH-Media in het Nationaal Archief voor het eerst kennis kunnen maken met de leden en donateurs van de VBH. VDH-Media ondersteunt de VBH omdat de doelstellingen van de VBH, partijen bijeen te brengen en kennis en ervaring uit te wisselen naadloos aansluit bij de wens van VDH Media om expertise en praktijkervaring te delen. VDH-media is al meer dan 20 jaar bezig om archieven en collecties van zowel bedrijven, instellingen, stichtingen, organisaties en particulieren voor toekomstige

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 7/9

generaties te behouden wat 1 op 1 aansluit op het primaire doel van de VBH. Als donateur wil VDH Media hier haar steentje aan bijdragen.

VDH-media is gespecialiseerd in het digitaliseren van audiovisuele collecties (video, film, audio) en het scannen van dia's, foto's, negatieven en fotoboeken. Er is een breed scala aan opdrachtgevers. Voor een uitgebreide referentie lijst zie de website (www.archiefdigitalisering.nl)

De dienstverlening gaat veel verder dan digitaliseren alleen. Of het nu gaat om de inventarisatie, beschrijving en opschoning van een archief/collectie of de opslag, back-up en ontsluiting van de digitale bestanden: VDH-media staat voor u klaar!

Nog kort een aantal voorbeelden uit de praktijk:

- De beschikbaarheid van afspeelapparatuur om video te digitaliseren wordt steeds schaarser;
- De kwaliteit van videotapes loopt dagelijks achteruit;
- Van de Cd's en Dvd's die binnenkomen is gemiddeld 15% al niet meer toegankelijk.

Dit zijn slechts een drietal voorbeelden om aan te geven dat mogelijke opdrachtgevers niet te lang meer moet wachten met digitaliseren. Speelt er binnen uw organisatie momenteel al een project waar u graag over geadviseerd wilt worden? Neem dan contact op met VDH Media, email: info@vdh-media.com of tel 035-623.1239.

Jeroen Faassen, VDH Media

Publicatie bedrijfshistorisch erfgoed in Vlaanderen en Brussel

Bedrijven die honderd kaarsjes of meer mogen uitblazen, zijn bijzonder. Vaak begonnen als een eenmanszaak of een kleine onderneming, zijn ze gegroeid en trotseerden ze een aantal grote maatschappelijke en economische uitdagingen. Ze wisten zich noodgedwongen aan te passen aan veranderende omstandigheden, of ze zorgden met innovaties voor een frisse wind in hun sector.

Dankzij het rijke verleden van die bedrijven gaan achter de poorten van hun fabriekshallen en de deuren van hun kantoren interessante verhalen schuil. In tegenstelling tot in Nederland bestond er voor Vlaanderen echter geen lijst met ondernemingen die al meer dan honderd jaar actief zijn. Via onderzoek in diverse bronnen en databanken, en brede oproepen in het netwerk van partners, zoals werkgeversorganisatie Voka en organisaties uit de erfgoedsector, stelde ETWIE een lijst samen van meer dan 600 ondernemingen die al meer dan een eeuw bestaan.

Uit die lijst werd noodgedwongen een selectie gemaakt om tot honderd bedrijven in een boek te kunnen portretteren. Daarbij werd gestreefd naar een diverse geografische en inhoudelijke spreiding. De publicatie toont dan ook een staalkaart van de bedrijvigheid in Vlaanderen en Brussel: van familiebedrijven die lokaal verankerd zijn tot multinationals die wereldwijd meer dan 10.000 werknemers in dienst hebben.

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 8/9

Op verzoek van ETWIE doken de 100 bedrijven de voorbije maanden in hun archieven. Hoe is het bedrijf ontstaan en welk traject heeft het afgelegd? Zijn er nog sporen van dit verleden bewaard gebleven? Naast zijn eigen geschiedenis zet ieder bedrijf in het boek ook een bijzonder object in de kijker. Historische documenten, reclame, foto's, maar ook oude machines, gereedschap, technieken of gebouwen: stuk voor stuk zijn het getuigen van de levensverhalen van de ondernemingen.

Met de nieuwe publicatie wil ETWIE het grote publiek laten kennismaken met de boeiende verhalen die schuilen achter de fabriekspoorten. Tegelijk is het boek een oproep aan de bedrijfswereld en de overheid om in te zetten op dit erfgoed, als belangrijke getuige van eeuwen economische ontwikkelingen.

Het nieuwe boek past dan ook in een breder traject: de erfgoedpartners werken al sinds 2014 samen om het thema bedrijfserfgoed op de kaart te zetten. Zo werd op Voka Open Bedrijvendag 2017 al speciale aandacht besteed aan historische bedrijven. In oktober 2017 is de website www.bedrijfserfgoed.be gelanceerd, een laagdrempelige portaal waar bedrijven inspiratie vinden om aan de slag te gaan met hun erfgoed, en binnenkort zal nog een brochure worden verspreid om bedrijven hierin te interesseren.

Peter Scholliers, hoogleraar sociaal-economische geschiedenis (Vrije Universiteit Brussel), is lovend over de initiatieven: 'Het is cruciaal dat bedrijven meer aandacht hebben voor het eigen erfgoed. Dit is niet alleen belangrijk voor historisch onderzoek, maar vooral voor de identiteit van het bedrijf zelf'. Het boek *Eeuwen ondernemen. 100 honderdjarige bedrijven vertellen hun verhaal* verscheen bij Uitgeverij Snoeck. Het telt 240 pagina's, met meer dan 350 illustraties (hardcover). ISBN: 9789461614124. Te bestellen via bol.com, kosten € 38,-.

Robin Debo, ETWIE

Nieuwsbrief

Datum: november 2017

Blad: 9/9

Publicatie Een Nederlandse Overzeebank

Op 9 november 2017 werd in het Waldorf Astoria Hotel in Amsterdam het eerste exemplaar van deze uitgave door auteur Piet Geljon aangeboden aan Kees van Dijkhuizen, CEO van ABN AMRO.

De Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika was de eerste Nederlandse overzeebank. In het geheel van het Nederlandse bankwezen speelden de overzeebanken of buitenlandbanken een bescheiden rol. Toch waren deze voor de relaties met overzeese gebieden van veel betekenis, al bleven ze in de schaduw staan van

de 'koloniale' banken.

De bank werd opgericht in 1888, deels onder invloed van de beweging in ons land ten gunste van het bedreigde Transvaal. Zij bleef haar activiteiten voortzetten onder het Engelse bewind aldaar en later in de Unie van Zuid-Afrika. Tegenslagen bleven haar niet bespaard, maar mede dankzij de fusie met de Transvaalsche Handelsbank wist zij in Zuid-Afrika een goede positie te verwerven. Na de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde de bank zich in Nederland tot een middelgrote algemene bank, waarbij zij zich geleidelijk terugtrok uit haar oorspronkelijke werkgebied. Na een fusie met de Amsterdamsche Goederen-Bank in 1954 ging zij als Nederlandse Overzee Bank in 1969 samen met de firma Mees & Hope tot Bank Mees & Hope, die op haar beurt in 1975 werd overgenomen door de Algemene Bank Nederland.

Dit boek is het eerste uitgebreide overzicht van de geschiedenis van een van de Nederlandse overzeebanken. Het geeft een duidelijk beeld van een sector die tot dusver weinig aandacht kreeg, en die toch een belangrijke bijdrage leverde aan de internationale oriëntering van het Nederlandse bankwezen. Het boek is te bestellen via bol.com, kosten € 35,-.